

31.5.2018

Koitereen säännöstelyn seurantatyöryhmän kokous

Aika:	14.5.2018 klo 10	
Paikka:	Parpeinpirtti, Ilomantsi	
Läsnä:	Jorma Piironen	Luonnonvarakeskus
	Marja Rankila	Vattenfall Oy
	Markku Gavrilov	Luonnonvarakeskus
	Eero Hämäläinen	Kivilahden kyläyhdistys, osakaskunnan pj.
	Timo Turunen	Pohjois-Savon ELY-keskus
	Eila Piippo	Ilomantsin kunta
	Talvikki Andersson	Vattenfall Oy
	Arto Laatikainen	Koitajoen kalastusalue pj.
	Tanja Dubrovin	Suomen ympäristökeskus
	Paula Mononen	Pohjois-Karjalan ELY-keskus
	Teppo Linjama	Pohjois-Karjalan ELY-keskus
	Helena Haakana	Pohjois-Karjalan ELY-keskus

1. Kokouksen avaus, edellisen kokouksen muistio ja ajankohtainen vesitilanne

Puheenjohtaja Teppo Linjama avasi kokouksen. Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio sekä tämän kokouksen asialista.

Marja Rankila kertoi ajankohtaisesta vesitilanteesta. Vattenfall varautui aiemmin keväällä ennustettuun tulvaan ja haki lupaa juoksutuksen lisäämiseen Pamilon voimalaitoksen kautta. Lisäjuoksutusta ei ole kuitenkaan tarvittu, vaan on juoksutettu alkuperäisen luvan mukaisesti 190 m³/s. Tavoitteena oli, että Hiiskosken padolta ei tarvitsisi tehdä voimakasta ohijuoksutusta Ala-Koitajokeen, jolloin järvilohelle saattaisi aiheutua haittaa. Hiiskosken juoksutusta on hiukan lisätty noin viikon ajaksi, mikä saattaa lisätä smolttien aktiivisuutta lähteä vaeltamaan.

2. Saimaan järvilohi -tilannekatsaus (Jorma Piironen, LUKE)

Jorma Piironen kertoi järvilohen historiasta, biologiasta, kannan tilasta ja ajankohtaisista toimenpiteistä järvilohen tilanteen parantamiseksi.

Kalastuslain muutos, joka rauhoitti rasvaevällisen järvilohen Vuoksen vesistöissä, on lisännyt heti syksyllä 2017 Pielisjokeen nousevien kutukalojen määrää merkittävästi. Kutukalojen määrä oli nelinkertainen verrattuna 2000-luvun keskiarvoon. Kutukalojen lisääntynyt määrä mahdollistaa luonnonkierron palauttamisen. Lisäksi tarvitaan kutu- ja poikasalueiden kunnostuksia.

Ala-Koitajoella on tehty kalataloudellisia kunnostuksia sekä kaivinkoneella että helikopterilla. Kutukalojen siirto on onnistunut hyvin, kalat kutevat, mäti hautoutuu hyvin, poikasalueiden kunnostuksesta on hyviä kokemuksia. Ongelmana on edelleen, että kutulohia on liian vähän (paitsi viime vuosi) sekä poikasten suuri talvikuoletisuus ennen smolttiutumista.

Kuurnan voimalaitoksen tulvauomaan rakennetaan hallituksen myöntämällä kärkihankerahoituksella ja yksityisellä rahoituksella järvilohen kutu- ja poikasalueita. Pysyvä vesitys uomaan saadaan voimayhtiön tulvauomaan rakentaman uuden turbiinin kautta. Virtaama tulvauomaan olisi 35 m³/s. Kärkihankerahoituksella kunnostetaan myös Lieksanjoella järvilohen kutu- ja poikasalueita.

3. Suositusten toteutuminen vuonna 2017

Suositus 1. Talven ja kevään vedenkorkeudet

Pyritään pitämään vedenpinta helmikuun alussa (6.2.) vähintään korkeustasolla, joka ei heikennä rantavyöhykkeen eliöstön nykyistä tilannetta.

Koitereen vedenpinnan korkeus oli 6.2.2017 tasolla NN+143,44 m, joka on sekä ajankohdan keskimääräisen tason (NN+143,10 m), että tason NN+142,80 m yläpuolella.

Pyritään nostamaan kevään alimpia vedenkorkeuksia sellaisina keväinä, jolloin on ennustettu poikkeuksellisen pieni kevättulva, mikäli tästä ei aiheudu haittaa vesivoimatuotannolle.

Kevään vedenkorkeuden minimitaso oli Koitereella NN+142,28 m, joka oli korkeammalla kuin minivedenkorkeuden keskimääräinen arvo (NN+142,06 m).

Suositus 2. Alkukesän vedenkorkeudet

Kesäkuussa vedenkorkeus pyritään pitämään tasolla NN+143,60–143,75 m märkiä keväitä lukuun ottamatta ja saavuttamaan ylin vedenkorkeus jo kuun alkupäivinä (tavoite: suositus toteutuu 8 vuotena 10:stä).

Alkukesän ylin vedenkorkeuden taso NN+143,68 m saavutettiin 7–8.6.2017 ja koko kesäkuun ylin vedenkorkeus NN+143,71 m saavutettiin 28.6.

Vedenpinnan korkeus oli kesäkuussa tasolla NN+143,61–143,71 m. Kevät ja sulaminen alkoivat kylmän kevään takia selvästi keskimääräistä myöhemmin. Kevään ja alkukesän ylin vedenkorkeus saavutettiin kesäkuun alkupuolella, tosin myöhemmin kesäkuussa vedenpinta käväisi hieman tätä korkeammalla. Vedenpinnan korkeutta 143,75 m ei ylitetty.

Suositus 3. Loppukesän vedenkorkeudet

Lasketaan elokuussa vedenpinta tasolle NN+143,50–143,60 m, mikäli tästä ei aiheudu kohtuuttomia voimataloustappioita (tavoite: suositus toteutuu 8 vuotena 10:stä).

Koitereen vedenpinnan korkeus oli elokuussa tasolla NN+143,51–143,62 m.

Pyritään siihen, että vedenpinta laskisi kesän aikana alkukesän ylimmästä vedenkorkeudesta elokuun alimpaan vedenkorkeuteen vähintään 20 cm (tavoite: suositus toteutuu 7 vuotena 10:stä).

Kesäkuun (28.6.) ylimmän ja elokuun alimman veden korkeuden ero oli 20 cm. Kevään ja alkukesän (7.–8.6.) ylimmän ja elokuun alimman erotus oli 17 cm. Alkukesällä vedenpinnan nousua pyrittiin rajoittamaan kuikan pesinnän ajaksi. Elokuussa vedenpinta pysyi suosituskorkeudella ja myös vedenpinnan lasku kesäkuulta elokuulle käytännössä toteutui.

Vedenpinta ei poikkeuksellisia tilanteita (esim. koneistoremontit, poikkeukselliset vesiolosuhteet) lukuun ottamatta saa ylittää tasoa NN+143,80 m kuin lyhytaikaisesti (alle viikko).

Vedenkorkeus ei ylittänyt tasoa NN+143,80 m, eli suositus toteutui.

Suositus 4. Loka-joulukuun vedenkorkeudet

Syksyn ja loppuvuoden ylimmät vedenkorkeudet pidetään tason NN+143,85 m alapuolella, mikäli tästä ei aiheudu huomattavaa haittaa vesivoimatuotannolle. (tavoite: vedenpinta saa ylittää tason NN+143,85 m 1–2 vuotena 10:stä, lyhytaikaisia (alle viikko) ylityksiä ei oteta huomioon).

Koitereen vedenpinta on ollut loka-joulukuussa välillä NN+143,58–143,82 m, eli suositus toteutui.

Kommentteja

Jäätyvä rantavyöhyke on viime vuonna ollut keskimääräistä pienempi, koska vedenkorkeus helmikuussa oli korkeammalla kuin keskimäärin. Hauen kutualueiden pinta-ala on laskennallisesti ollut pienempi kuin keskimäärin johtuen vedenpinnan hitaasta noususta keväällä.

Vedenpinnan nousu kuikan pesinnän aikana on laskennallisesti ollut vähäistä.

Vedenkorkeuden kevätkuoppaa pidettiin yleisesti ottaen kalakannoille suurehkona. Kuitenkin vedenpinnan korkeuksiin vuonna 2017 oltiin yleisesti tyytyväisiä, ja ryhmässä katsottiin, että säännöstelysuositukset toteutuivat hyvin.

Suositus 5. Rantojen suojaus

Koitereella tehdään suunnitelman mukaan rantakorjauksia vuosina 2018-2023 yhteensä 18 kiinteistön alueella yhteensä noin 830 metriä. Vuonna 2018 rantaeroosiokorjauksia on tehty tiloilla Saksala ja Laajaranta yhteensä 240 metrin matkalla.

Larinsaaren kunnostuksista on saatu tarjous. Kivet kuljetetaan paikalle helikopterilla ja lisäksi töitä tehdään paikan päällä vielä muutamien päivien ajan. Työ pyritään tekemään vuosien 2018–2019 aikana.

4. Lylykosken pohjapadon ja monitoimikanavan tilannekatsaus

Paula Mononen kertoi Lylykosken pohjapadon ja monitoimikanavan tilanteesta. Lylykosken monitoimikanavan kunnostussuunnitelman tekemiseksi on saatu ministeriöstä (MMM) rahoitusta vuodelle 2017. Seuraavalle vuodelle olisi mahdollista saada rahoitusta myös kunnostuksen toteuttamiseen. Ministeriön ehtona rahoitukselle on, että pato tulee kunnostuksen jälkeen luovuttaa vastuulliselle hyödynsaajalle.

Arto Laatikainen ehdotti, että suunnittelussa otettaisiin huomioon pääuoman eteläpuolella kulkevan vanhan rosvohotun käyttöä venekanavana. Uoma on nykyisin osittain kuivillaan ja vaatisi kunnostamista. Ehdotus tullaan ottamaan huomioon jatkosuunnittelussa.

Valtionhallinnossa valtion omistamat patorakenteet ovat Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen vastuulla, jonka kanssa Pohjois-Karjalan ELY-keskus neuvottelee jatkotoimista.

Keskusteltiin myös veneluiskan rakentamisesta padon alapuolelle.

5. Seurantaraportin suunnittelu

Tanja Dubrovin esitteli suunnitelman seurantaraportin laatimisesta vuosille 2012–2017. Raportti julkaistaan tämän vuoden aikana. Seurantaraportti on tarkoitus tehdä edellistä keveämpänä. Tanja kerää vedenkorkeushavainnot raporttia varten sekä laatii vedenkorkeuden mittaritarkastelut ja säännöstelysuositusten toteumatarkastelut. Kyselykaavakkeella selvitetään vastaajien arvioita eri suositusten tärkeydestä. Kyselykaavakkeet jaettiin kokouksen osallistujille, poissaoleville ryhmän jäsenille kaavake lähetetään postitse. Vaikutusten seurantaan varten raporttiin päivitetään uusimmat tiedot esim. istutuksista, kalakantojen tilasta ja vedenlaadusta. Seurantaraportin luonnos lähetetään kommentoitavaksi ennen julkaisua syksyn aikana.

6. Muut mahdolliset asiat

Pogostan Sanomien laajasti jaettava kesännumero ilmestyy alkukesällä. Tähän lehteen toivottiin Koitereen säännöstelyyn liittyvää tekstiä.

Heinäkuussa järjestettävälle Kesätorille toivottiin Koitereen ja Koitajoen hankkeiden esittelyä. ELY-keskuksen edustaja osallistuu mahdollisesti.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.15.

Joensuussa 31.5.2018

Teppo Linjama
puheenjohtaja

Helena Haakana
sihteeri